

Brüsszel, 2024. december 17.
(OR. en)

16983/24

ELARG 189
COWEB 218
COEST 750

AZ ELJÁRÁS EREDMÉNYE

Küldi: a Tanács Főtitkársága
Címzett: a delegációk
Tárgy: A Tanács következtetései a bővítésről

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a bővítésről szóló tanácsi következtetéseket, melyeket a Tanács 2024. december 17-én jóváhagyott.

ÁLTALÁNOS ÜGYEK TANÁCSA

A TANÁCS KÖVETKEZTETÉSEI A BŐVÍTÉSRŐL

1. A Tanács nyugtázza az EU bővítési politikájáról szóló, 2024. október 30-i bizottsági közleményt, amely magában foglalja a Montenegróról, Szerbiáról, Albániáról, Észak-Macedóniáról, Bosznia-Hercegovináról, Koszovóról*, Törökországról, Ukrajnáról, a Moldovai Köztársaságról (a továbbiakban: Moldova) és Grúziáról szóló jelentéseket.
2. A Tanács megerősíti elkötelezettségét a bővítés mellett, összhangban az Európai Tanács által 2006 decemberében jóváhagyott, **megújított bővítési konszenzussal**, az azt követő tanácsi és európai tanácsi következtetésekkel, valamint **a 2024–2029-es időszakra szóló, 2024. júniusi uniós stratégiai menetrenddel**. A korábbi tanácsi következtetésekkel összhangban és a koppenhágai politikai kritériumok keretében a Tanács újólá megerősíti, hogy méltányos és szigorú feltételrendszerre, valamint a saját érdek és a visszafordíthatóság elvének alkalmazására van szükség. A Tanács hangsúlyozza: fontos biztosítani azt, hogy az EU fenn tudja tartani és el tudja mélyíteni a saját fejlődését, ideértve az új tagállamok integrálására vonatkozó kapacitását is. Üdvözölve a bővítési folyamatot jellemző új dinamizmust, a Tanács hangsúlyozza, hogy a partnereknek felelősséget kell vállalniuk, és a szükséges reformok végrehajtása, valamint az alapkérdések terén elért kézzelfogható előrelépés révén bizonyítaniuk kell elkötelezettségük és politikai akaratuk hitelességét.

* Ez a megnevezés nem érinti a jogállással kapcsolatos álláspontokat, továbbá összhangban van az 1244/1999 sz. ENSZ BT-határozattal és a Nemzetközi Bíróságnak a koszovói függetlenségi nyilatkozatról szóló véleményével.

3. A bővítés **geostratégiai befektetés a békébe, a biztonságba, a stabilitásba és a jólétbe**. Emellett hajtóerőt képez az európai polgárok gazdasági és szociális körülményeinek javításához, valamint az országok közötti egyenlőtlenségek csökkentéséhez, továbbá elő kell mozdítania az Unió alapját képező értékeket. Az EU bővítése messzemenő társadalmi-gazdasági előnyökkel fog járni a jelenlegi és a jövőbeli tagjai számára. Előretekintve az Unió további bővülésének lehetőségére, arra mind az Uniónak, mind a jövőbeli tagállamoknak készen kell állniuk. A csatlakozni kívánó országoknak a csatlakozási folyamat érdemalapú jellegével összhangban, valamint az EU segítségével fokozniuk kell reform-erőfeszítéseiket, különösen a jogállamiság terén. Ezzel párhuzamosan az EU-nak el kell végeznie a szükséges belső előkészítő munkát, és végre kell hajtania a szükséges belső reformokat, amint az a granadai nyilatkozatban is szerepel. Ezáltal az EU erősebbé válik majd, és az európai szuverenitás is fokozódni fog.
4. Oroszország Ukrajna elleni agressziós háborúja rávilágít a bővítésnek mint az EU egyik stratégiai prioritásának a jelentőségére. A Tanács **megerősíti**, hogy teljes mértékben és egyértelműen elkötelezett **a Nyugat-Balkán, Ukrajna és Moldova uniós tagsági perspektívája** mellett. Törökország továbbra is tagjelölt ország, és számos közös érdekű területen kulcsfontosságú partner. A Tanács emellett egyrészt emlékeztet arra, hogy a grúz kormány intézkedései veszélybe sodorják Grúzia európai útját, és *de facto* a csatlakozási folyamat leállításához vezetnek, másrészt újolag hangsúlyozza az Uniónak a grúz nép melletti határozott szolidaritását és azt, hogy az EU készen áll továbbra is támogatni a grúzokat az európai útjukon, harmadrészt pedig sajnálatát fejezi ki a grúz kormány azon közelmúltbeli nyilatkozata miatt, hogy 2028-ig felfüggeszti az uniós csatlakozási folyamatot.
5. Továbbra is elengedhetetlen, hogy az összes csatlakozni kívánó partner tiszteletben tartsa az EU alapját képező értékeket, és kötelezettséget vállaljon azok előmozdítása iránt, valamint hogy teljesítse az uniós tagsághoz szükséges kötelezettségeket. Az **alapkérdések**, azon belül a jogállamiság és az alapvető jogok, a demokratikus intézmények működése, a közigazgatás, valamint a gazdasági kritériumok terén elért tartós és visszafordíthatatlan reformeredmények képezik továbbra is az uniós tagság felé tett előrelépés értékelésének alapjául szolgáló fő kritériumokat. A Bizottság e területekre vonatkozó ajánlásait prioritásként kell megvalósítani.

6. A Tanács újólaj megerősíti, hogy a **jogállamiság** az EU sarokkövét jelentő alapvető érték, a demokratikus átalakulás kulcsfontosságú része, és elengedhetetlen feltétele az uniós tagság felé vezető úton történő előrelépésnek.
7. Az **alapvető jogok** védelme az uniós értékek központi elemét képezi. A Tanács továbbra is szorosan figyelemmel kíséri a partnerek által ezen a területen elért eredményeket, és emlékeztet arra, hogy a jelentésekben feltárt hiányosságok kezelésére irányuló, hiteles intézkedések általános prioritást jelentenek. Ezzel összefüggésben a Tanács hangsúlyozza a gyermekek jogai, valamint a kisebbségekhez tartozó személyek és a kiszolgáltatott helyzetben lévő személyek – így például a romák, a fogyatékosággal élő személyek, a leszbikus, meleg, biszexuális, transznemű és interszexuális (LMBTI) személyek, a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek – jogai védelmének és a velük való megkülönböztetésmentes bánásmódnak a különös fontosságát. A nemek közötti egyenlőséget illetően a Tanács megismétli, hogy gondoskodni kell a nők és a lányok társadalmi szerepének megerősítéséről, valamint biztosítani kell számukra alapvető jogaik teljes körű gyakorlását. A Tanács emlékeztet arra, hogy a véleménynyilvánítás szabadsága, az újságírók védelme, valamint a tömegtájékoztatás szabadsága és sokszínűsége a demokratikus társadalom kulcsfontosságú pillérei, amelyeket a csatlakozni kívánó partnereknek biztosítaniuk kell. Emellett a civil társadalmi szervezeteket támogató környezet biztosítása – és többek között a reformfolyamatban betöltött szerepük erősítése – is változatlanul alapvető elemét képezi a jól működő demokráciának. A Tanács felszólítja az összes partnert, hogy sürgősen orvosolják a jelentésekben említett hiányosságokat, különös figyelmet fordítva a Bizottság által megállapított rendszerszintű problémák kezelésére.
8. A Tanács hangsúlyozza továbbá, hogy a partnereknek fenntartható előrelépést kell elérniük az átfogó **igazságügyi reform, a korrupció elleni küzdelem – azon belül az oligarchák befolyásának felszámolása –, valamint a szervezett bűnözés elleni küzdelem terén**. E kritikus területeken továbbra is alapvető fontosságú a reformok szilárd végrehajtása és a tartós eredmények elérése.
9. A Nyugat-Balkán esetében a **jószomszédi kapcsolatok és a regionális együttműködés** továbbra is alapvető elemeit képezik a bővítési folyamatnak, valamint a stabilizációs és társulási folyamatnak. A Tanács megállapítja, hogy továbbra is határozott erőfeszítésekre van szükség a **megbékélés és a regionális stabilitás** előmozdítása érdekében. A Tanács határozottan arra ösztönzi a partnereket, hogy a nemzetközi joggal és a kialakult elvekkel – többek között a jogutódlási kérdésekről szóló megállapodással – összhangban oldják meg a múlt örökségében gyökerező kétoldalú vitáikat és problémáikat.

10. Továbbra is döntő fontosságú a külpolitikai kérdésekkel kapcsolatos együttműködés további elmélyítése, és a Tanács elvárja a partnerektől, hogy teljes mértékben igazodjanak az EU **közös kül- és biztonságpolitikájához** (KKBP) – többek között a korlátozó intézkedések terén –, ami az uniós integrációs folyamat egyik kulcsfontosságú eleme, és határozott kifejezésre juttatása annak, hogy egy partner milyen stratégiai döntést hozott és milyen helyet tölt be egy értékközösségben. Az EU továbbra is a partnerek mellett áll, és támogatást nyújt nekik, mindenekelőtt azoknak, akik teljes mértékben igazodtak az uniós politikához. Továbbra is rendkívül fontos a többek között az Oroszország Ukrajna ellen folytatott agressziós háborújára válaszul elfogadott uniós korlátozó intézkedések kijátszásának megakadályozása. A Tanács üdvözi, hogy a partnerek továbbra is elkötelezettek az EU közös biztonság- és védelempolitikája (KBVP) mellett, ideértve azt is, hogy többségük hozzájárul az uniós missziókhoz és műveletekhez.
11. Kulcsfontosságú prioritást képez a **hibrid fenyegetések** jelentette kihívásokkal szembeni fellépés. Az EU elkötelezett amellett, hogy tovább mélyítse az együttműködést a partnerekkel, többek között az információmanipulációs tevékenységek – köztük a dezinformáció – elleni küzdelem területén. Az EU fokozni fogja a partnerekkel folytatott együttműködését annak érdekében, hogy fellépjen az Oroszország Ukrajna elleni agressziós háborújával kapcsolatos hamis orosz narratívák és dezinformáció ellen.
12. Továbbra is alapvető fontosságú a **terrorizmus, az erőszakos szélsőségeség, a radikalizálódás és a szervezett bűnözés** elleni küzdelem. A Tanács a továbbiakban is elkötelezett amellett, hogy még inkább elmélyítse a sikeres együttműködést a partnerekkel ezeken a területeken.
13. Az **irreguláris migráció** még mindig egy olyan sürgető kihívást jelent, amelyhez szükség van az összes partnerrel való folyamatos együttműködésre és koordinációra. A Tanács ismételten elismerését fejezi ki a nyugat-balkáni partnereknek a konstruktív együttműködésükért, Törökországnak pedig a világ egyik legnagyobb menekültpopulációjának a befogadására irányuló, folyamatos erőfeszítéseierért.
14. A Tanács hangsúlyozza annak döntő fontosságát, hogy a partnerek **vízumpolitikájukat** az Unióéhoz igazítsák.

15. A Tanács elvárja valamennyi partnerétől, hogy világosan és rendszeresen **kommunikálják** lakosságuk felé az uniós útjukból fakadó előnyöket és kötelezettségeket, valamint az uniós értékek és az előírt reformok melletti saját elkötelezettségüket. Egyúttal az EU is meg fogja erősíteni a bővítési folyamattal kapcsolatos stratégiai kommunikációját.
16. A **gazdasági kritériumokat** illetően a Tanács meglelégedéssel nyugtázza, hogy a partnerek többségének gazdasága jelentős rezilienciáról tett tanúbizonyságot Oroszország Ukrajna elleni, jelenleg is zajló agressziós háborúja ellenére. Fontos, hogy a partnerek felgyorsítsák a fenntartható növekedéshez szükséges strukturális reformokat, és előrelépést érjenek el az uniós tagsághoz szükséges gazdasági kritériumok teljesítésében.
17. Az EU továbbra is minden szinten **támogatja** a csatlakozni kívánó országok politikai, gazdasági és társadalmi átalakulását, aminek alapját a jogállamiság, valamint a társadalmi-gazdasági reformok terén tett kézzelfogható előrelépés, továbbá az európai értékeknek, szabályoknak és normáknak a partnerek általi tiszteletben tartása képezi. A Tanács folytatni fogja a partnereknek nyújtott jelentős pénzügyi támogatást az Előcsatlakozási Támogatási Eszköz (IPA), valamint a Szomszédági, Fejlesztési és Nemzetközi Együttműködési Eszköz (NDICI – Globális Európa) keretében, továbbá a technikai támogatást, különösen az ikerintézményi együttműködés és a TAIEX révén.
18. A Tanács továbbra is elkötelezett amellett, hogy közelebb hozza partnereit az EU-hoz, elvégezze a csatlakozáshoz szükséges előkészületeket, és már a bővítési folyamat során konkrét előnyöket nyújtson a partnerek állampolgárai számára. A Tanács üdvözli a fokozatos integráció terén az elmúlt évben elért eredményeket. A Tanács a 2022. és 2023. évi európai tanácsi következtetésekkel összhangban és a felülvizsgált bővítési módszertanra építve a továbbiakban is ösztönözni fogja a **fokozatos integráció** érdemalapú és visszafordítható módon történő további előmozdítását. A fokozatos integráció továbbra is a vonatkozó uniós vívmányokkal való összehangolás függvénye. A Tanács hangsúlyozza annak fontosságát, hogy teljes mértékben kihasználjuk a meglévő jogi eszközökben rejlő lehetőségeket. A Tanács az eddig elért eredményeket alapul véve várakozással tekint a Bizottság további javaslatainak megvizsgálása elé.

19. A Tanács üdvözli a **Nyugat-Balkánra vonatkozó növekedési terv** és az **Ukrajna-eszköz** folyamatban lévő végrehajtását, amelyek jó úton haladnak ahhoz, hogy példátlan pénzügyi támogatást és reformtámogatást nyújtsanak. A Tanács üdvözli a nyugat-balkáni partnerek, illetve Ukrajna által elfogadott ambiciózus reformprogramokat és Ukrajna-tervet, és emlékeztet arra, hogy az azokban meghatározott reformok eredményes végrehajtása határozza meg a kifizetéseket. A Tanács üdvözli a Moldovára vonatkozó új növekedési tervről szóló bizottsági közleményt, valamint a Moldovai Reform- és Növekedéstámogató Eszköz létrehozásáról szóló javaslatra vonatkozó tanácsi tárgyalási álláspont gyors elfogadását, hogy ezáltal a lehető leghamarabb politikai megállapodás születhessen a javaslatról.

MONTENEGRÓ

20. A Tanács üdvözli a régóta fennálló reformvállalások teljesítése terén elért nagyon pozitív eredményeket. A Tanács elismerését fejezi ki a kormány azon **célkitűzéséért**, hogy Montenegró továbbra is gyors ütemben haladjon előre az uniós úton, és arra ösztönzi az összes politikai erőt, hogy kövessék a csatlakozási tárgyalások lezárására irányuló ambiciózus tervüket.
21. A Tanács üdvözli a csatlakozási tárgyalások során eddig elért **megfelelő előrelépést**: mind a 33 átvilágított fejezetet megnyitották, és 6 fejezetet ideiglenesen lezártak. A Tanács különösen azért fejezi ki elismerését Montenegrónak, hogy összességében teljesítette a jogállamisággal kapcsolatos 23. és 24. fejezetben foglalt időközi kritériumokat: ez egy fontos mérföldkő, amely a csatlakozási tárgyalások új és utolsó szakaszának kezdetét jelzi. A Tanács arra ösztönzi Montenegrót, hogy mielőbb hajtsa végre a jogállamisággal kapcsolatos 23. és 24. fejezetre vonatkozó tárgyalási zárókritériumokat. A Tanács üdvözli három fejezet közelmúltban történt ideiglenes lezárását, és várakozással tekint az elé, hogy mihamarabb, a feltételek teljesülésekor ideiglenesen le tudjon zárni további fejezeteket. Amennyiben Montenegró fenntartja a reformokat illetően elért stabil előrehaladását, és eredményeket ér el a szükséges reformok terén, a Tanács készen áll arra, hogy a kellő időben megkezdje a csatlakozási szerződés kidolgozásának előkészületeit.

22. A Tanács üdvözli, hogy Montenegró előrelépést ért el **a főbb bírói testületek működésének** helyreállításában, felgyorsította és elmélyítette a legfőbb igazságügyi reformok végrehajtását, új stratégiai keretet fogadott el, valamint azt, hogy több függőben lévő bírói kinevezést átlátható és érdemeken alapuló eljárás révén véglegesített. Ezek az intézkedések hozzájárulnak az igazságszolgáltatási rendszer függetlenségének, elszámoltathatóságának, pártatlanságának, feddhetetlenségének, hatékonyságának és szakmaiságának javításához. A Tanács üdvözli a Legfelsőbb Bíróság új állandó elnökének kinevezését.
23. A Tanács **üdvözli az elért megfelelő előrehaladást**, és arra ösztönzi Montenegrót, hogy folytassa reformtörekvéseit, különösen az olyan kulcsfontosságú területeken, mint a véleménynyilvánítás és a tömegtájékoztatás szabadsága – beleértve az újságírók védelmét –, **a korrupció és a szervezett bűnözés elleni küzdelem**, valamint a közigazgatási reformok. A Tanács, noha nyugtázza az eddig elért előrelépést, ismételten kijelenti, hogy Montenegrónak megfelelőbb eredményeket kell elérnie a nyomozások, a büntetőeljárások, a jogerős ítéletek, valamint a bűncselekményből származó vagyon lefoglalása és elkobzása tekintetében, a magas szinten elkövetett bűncselekményeket illetően is. Montenegrónak előrehaladást kell elérnie továbbá az átfogó választási reformmal kapcsolatban, így többek között módosítania kell a politikai szervezetek finanszírozásáról szóló törvényét annak érdekében, hogy az összhangban legyen az európai normákkal, továbbá biztosítania kell a választási bizottság függetlenségét és a választói névjegyzék átláthatóságát.
24. A Tanács elismeri a migráció kezelése terén elért jó eredményeket, ugyanakkor hangsúlyozza, hogy az országnak teljes mértékben igazodnia kell **az uniós vízümpolitikához**, és meg kell erősítenie a határellenőrzési kapacitását.
25. A **gazdasági kritériumokat** illetően a Tanács üdvözli az erőteljes gazdasági fellendülést és a folyamatos gazdasági növekedést, a banki és pénzügyi ágazat stabilitását, valamint a munkaerőpiacon tapasztalható javulást. A Tanács arra ösztönzi Montenegrót, hogy hajtsa végre a szükséges strukturális reformokat, és többek között csökkentse az államadósságot, valamint tegyen további erőfeszítéseket a költségvetési irányítás és átláthatóság javítására.

26. A Tanács megjegyzi, hogy a **jószomszédi kapcsolatok** és a regionális együttműködés továbbra is alapvető elemeit képezik a bővítési folyamatnak, valamint a stabilizációs és társulási folyamatnak.
27. A Tanács komoly elismerését fejezi ki Montenegrónak a külpolitikai kérdéseket érintő következetes együttműködéséért, valamint azért, hogy folyamatosan és régóta teljes mértékben igazodik az **EU közös kül- és biztonságpolitikájához**, többek között az uniós korlátozó intézkedésekkel kapcsolatban is. Ez erőteljes jelzés arra vonatkozóan, hogy Montenegro stratégiaileg elkötelezett az uniós út mellett. Üdvözli emellett, hogy Montenegro továbbra is aktívan részt vesz a közös biztonság- és védelempolitika (KBVP) keretében indított missziókban és műveletekben.

SZERBIA

28. A Tanács üdvözli, hogy Szerbia megerősítette, hogy az uniós integrációt stratégiai célnak tekinti, ugyanakkor hangsúlyozza: fontos, hogy Szerbia tanúsítson határozott politikai akaratot, valamint bizonyítsa az EU-hoz kapcsolódó reformok következetes végrehajtását, továbbá hogy objektív és egyértelmű kommunikációt folytasson az EU-ról.
29. A Tanács üdvözli a csatlakozási tárgyalások tekintetében **összességében eddig elért eredményeket**: a 35 tárgyalási fejezetből huszonkettőt nyitottak meg, kettőt pedig ideiglenesen lezártak. A Tanács emlékeztet arra, hogy Szerbia esetében a jogállamiság és a Koszovóval való kapcsolat normalizálása felé való elmozdulás továbbra is meghatározó lesz a csatlakozási tárgyalások általános üteme szempontjából.
30. A Tanács arra ösztönzi Szerbiát, hogy tanúsítson nagyobb **politikai akaratot** a reformok további felgyorsítása, valamint az **alapkérdésekkel** kapcsolatos konkrét és kézzelfogható eredmények elérése révén, különösen azáltal, hogy továbbra is előtérbe helyezi a jogállamisággal kapcsolatos 23. és 24. fejezet időközi kritériumainak végrehajtását. A Tanács nyugtázza az új korrupcióellenes stratégia és az alkotmánymódosításokat végrehajtó törvényekhez kapcsolódó végrehajtási jogszabályok elfogadását. A Tanács meglelégedéssel nyugtázza a korrupció elleni küzdelem terén elért némi előrehaladást, ugyanakkor megállapítja, hogy az igazságszolgáltatás és a szervezett bűnözés elleni küzdelem terén csak korlátozott előrelépés történt, és ismételten hangsúlyozza, hogy ezeken a területeken fokozott erőfeszítéseket kell tenni, többek között azáltal, hogy eredményeket érnek el a hatékony nyomozások, a büntetőeljárások, a jogerős ítéletek, valamint a bűncselekményből származó vagyoni eszközök befagyasztása és elkobzása terén, a magas szinteket érintő ügyek tekintetében is.

31. A Tanács ismételten aggodalmának ad hangot amiatt, hogy nem történt előrelépés a **véleménynyilvánítás szabadságának** és a **média függetlenségének** javítása terén, és felszólítja Szerbiát, hogy hajtsa végre az elfogadott médiajogszabályokat, valamint biztosítsa azok további összehangolását az uniós vívmányokkal és normákkal, továbbá aktívan vegyen részt a dezinformáció és a külföldi információmanipuláció minden formájának megelőzésében és az ezek elleni küzdelemben, valamennyi médiacsatornát érintően. A Tanács arra ösztönzi továbbá Szerbiát, hogy biztosítson támogató környezetet és nagyobb szerepet a civil társadalmi szervezetek számára.
32. Emellett Szerbiának továbbra is különös figyelmet kell fordítania az **alapvető jogok** teljes körű tiszteletben tartására, többek között a legkiszolgáltatottabb helyzetben lévő csoportok védelmére, valamint a kisebbségekhez tartozó személyekkel szembeni, Szerbia egész területén érvényesülő megkülönböztetésmentes bánásmódra.
33. A **gazdasági kritériumokat** illetően a Tanács üdvözli, hogy Szerbia jó felkészültségi szintet ért el a működő piactudomány kialakítása terén, és arra ösztönzi Szerbiát, hogy továbbra is törekedjen az ahhoz szükséges képességének javítására, hogy meg tudjon birkózni az Unión belüli versenyképességgel és piaci erővel, továbbá hajtsa végre a szükséges strukturális reformokat. A Tanács üdvözli továbbá a Szerbia és az EU közötti megerősített együttműködést, különösen ami a fenntartható nyersanyagokkal kapcsolatos stratégiai partnerséget illeti.
34. A Tanács nyugtázza a Bizottság azon megállapítását, hogy Szerbia fenntartja a **3. témakör** (Versenyképesség és inkluzív növekedés) tárgyalási nyitókritériumaival kapcsolatos felkészültségi szintjét. A Tanács a Szerbia által a 2024. évi bővítési jelentésben foglalt értékeléshez képest – mindenekelőtt a 29. pontban említett területeken és a tárgyalási kerettel összhangban – elért jelentős további eredmények alapján vissza fog térni a 3. témakör megnyitására.
35. A Tanács üdvözli, hogy Szerbia több **regionális együttműködési** kezdeményezést illetően is fenntartotta kötelezettségvállalását, és arra ösztönzi Szerbiát, hogy erősítse tovább a **jószomszédi kapcsolatokat**, valamint továbbra is járuljon hozzá a stabilitáshoz és a valamennyi régióbeli partnerrel való megbékéléshez.

36. A Tanács továbbra is hangsúlyozza: fontos, hogy érdemi regionális együttműködést folytassanak **a háborús bűncselekmények országon belüli kezelését** illetően, megoldják az eltűnt személyekkel kapcsolatos lezáratlan ügyeket, és teljeskörűen együttműködjenek a büntetőtörvényszékek fennmaradó feladatainak ellátására szolgáló nemzetközi mechanizmussal. Nem szabad támogatni az elítélt háborús bűnösöket, valamint az általuk elkövetett bűncselekmények dicsőítését, illetve tagadását.
37. Emlékeztetve arra, hogy a demokratikus intézmények megfelelő működése az uniós csatlakozási folyamat alapvető eleme, a Tanács tudomásul veszi az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezetnek (EBESZ)/a Demokratikus Intézmények és Emberi Jogok Hivatalának (ODIHR) a 2023. decemberi és 2024. júniusi **választásokról** szóló jelentéseit. A jelentésekben foglalt megállapítások fényében a választási folyamatban kézzelfogható javulásra és további reformokra van szükség. A Tanács határozottan arra ösztönzi Szerbiát, hogy vegye figyelembe az EBESZ/ODIHR és az Európa Tanács szerveinek ajánlásait, köztük a választási folyamat kulcsfontosságú vetületeire vonatkozó ajánlásokat.
38. A Tanács elismerését fejezi ki Szerbiának azért, hogy jelentős mértékben hozzájárul az EU-ba irányuló vegyes migrációs áramlások kezeléséhez, és továbbra is hangsúlyozza, hogy az országnak további előrelépést kell elérnie a menekültügyi eljárások terén, és teljes mértékben igazodnia kell az uniós **vízumpolitikához**.
39. A Tanács újólal hangsúlyozza: határozottan elvárja, hogy Szerbia kiemelten sürgős feladatként fokozza az arra irányuló erőfeszítéseit, hogy teljes mértékben igazodjon az **uniós KKB** területét érintő álláspontokhoz és korlátozó intézkedésekhez, többek között Oroszország és Belarusz tekintetében is. A Tanács felszólítja továbbá a szerb hatóságokat, hogy tartózkodjanak a külpolitikával és más stratégiai kérdésekkel kapcsolatos uniós álláspontokkal ellentétes fellépésektől és nyilatkozatoktól. A Tanács üdvözli a Szerbia által Ukrajnának nyújtott humanitárius és egyéb segítséget, és arra ösztönzi Szerbiát, hogy folytassa az EU-val való jó együttműködését az uniós korlátozó intézkedések kijátszásának megelőzése tekintetében. A Tanács üdvözli, hogy Szerbia továbbra is aktívan részt vesz az uniós KBVP keretében megvalósuló uniós missziókban és műveletekben, valamint jelentősen hozzájárul azokhoz.

40. Szerbiának és Koszovónak folyamatos dezeszkalációs erőfeszítéseket kell tenniük, tartózkodniuk kell az olyan egyoldalú és provokatív fellépésektől, amelyek feszültségekhez és erőszakhoz vezethetnek, és kerülniük kell a megosztó retorikát. A Tanács mind Szerbiától, mind Koszovótól elvárja, hogy koordinált módon olyan fenntartható megoldást találjanak az észak-koszovói helyzetre, amely garantálja minden polgár számára a biztonságot, a védelmet és a részvételi demokráciát. A Tanács emlékeztet Szerbia azzal kapcsolatos kötelezettségeire, hogy a jogalkotási folyamat során tartania kell magát a párbeszéd keretében elért megállapodásokhoz.
41. A Tanács ismételten hangsúlyozza, hogy határozottan elítéli a koszovói szerb tüntetők által polgári személyekkel, a KFOR csapataival, a bűnüldöző szervekkel és a médiával szemben 2023. május 29-én Észak-Koszovóban elkövetett erőszakos cselekményeket, valamint a koszovói rendőrség ellen 2023. szeptember 24-én Észak-Koszovóban elkövetett erőszakos támadást. Az erőszakra nincs elfogadható indok. A Tanács megismétli: elvárja Szerbiától, hogy teljes mértékben működjön együtt és tegyen meg minden szükséges intézkedést a 2023-as támadások elkövetőinek elfogása és sürgős bíróság elé állítása érdekében. A Tanács hangsúlyozza, hogy teljes körű elszámoltathatóságra van szükség, és mély sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy Szerbia nem tett eleget ezen a téren.
42. A Tanács nyugtázza Szerbia 2024. szeptemberi, arra irányuló felhívását, hogy a koszovói szerbek vegyenek részt az elkövetkező koszovói választásokon, és reintegrálják őket minden olyan koszovói intézménybe, amelyből 2022-ben kiléptek. A Tanács ismét hangot ad annak az elvárásának, hogy Szerbia gondoskodjon az időbeni és gyors, bármiféle előfeltétel nélküli reintegrációjukról, összhangban a párbeszéd keretében elért megállapodásokkal, és teljes mértékben tiszteletben tartva Koszovó jogi keretét.
43. A Tanács elvárja Szerbiától, hogy jóhiszeműen vegyen részt az **EU közvetítésével zajló párbeszédben** azért, hogy haladéktalanul olyan átfogó, jogilag kötelező erejű megállapodást lehessen elérni Koszovóval a kapcsolatok normalizálásáról, amely összhangban áll a nemzetközi joggal és az uniós vívmányokkal. A kapcsolatok normalizálása és a párbeszéd keretében tett kötelezettségvállalások teljesítése alapvető feltétel mindkét fél európai útján, és előrelépés hiányában a felek azt kockáztatják, hogy fontos lehetőségektől esnek el.

44. A Tanács üdvözli, hogy Szerbia és Koszovó a közelmúltban újólág megerősítette elkötelezettségét **a kettejük közötti kapcsolatok normalizálásának** folyamata mellett, valamint hogy konstruktív részvételt vállalt a folyamatban annak gyors előmozdítása érdekében. Üdvözli továbbá az észak-koszovói villamosenergia-ellátásról szóló kereskedelmi megállapodás 2023. decemberi megkötését, valamint a rendszám táblák 2024 januárjában bevezetett kölcsönös elismerését.
45. A Tanács ismételten kijelenti, hogy teljes mértékben tiszteletben kell tartani és a lehető leghamarabb, előfeltételek nélkül végre kell hajtani a Koszovó és Szerbia közötti kapcsolatok normalizálása felé vezető útról szóló megállapodást és annak végrehajtási mellékletét – amelyeket 2023 februárjában, illetve márciusában fogadtak el –, csakúgy mint az EU-val kapcsolatos összes kötelezettségvállalást, azon egyéb, függőben lévő kötelezettségvállalásokkal együtt, amelyeket a felek a főképvisező által vezetett és az EU különleges képviselője által támogatott, az EU közvetítésével zajló párbeszéd keretében tettek. Ez magában foglalja a szerb többségű önkormányzatok szövetségének/közösségének létrehozását is az alapokmányban az uniós közvetítő által a felek számára benyújtott tervezete alapján. Elvárt, hogy Szerbia a kapcsolatok normalizálása felé vezető útról szóló megállapodás 1. cikkével összhangban kezdje meg a koszovói okiratok és jelképek elismerését. A Tanács újólág hangsúlyozza, hogy az EU közvetítésével zajló párbeszéd keretében született megállapodásokkal és a koszovói joggal összhangban várhatóan rendezni fogják a Szerbia által támogatott struktúrák és szolgáltatások jogállását.
46. A Tanács emlékeztet arra, hogy a szerb csatlakozási tárgyalások **35. fejezetében** szereplő kritériumok módosultak annak érdekében, hogy azok tükrözzék Szerbiának a kapcsolatok normalizálása felé vezető útról szóló megállapodásban és annak végrehajtási mellékletében említett kötelezettségeit.

ALBÁNIA

47. A Tanács üdvözli egyrészt azt, hogy a 2024. október 15-i **csatlakozási konferencián** sor került az „alapkérdések” témakör megnyitására Albániával, másrészt pedig azt, hogy a közelmúltban a „külső kapcsolatok” témakör is megnyitásra került. A Tanács elismerését fejezi ki a kormány azon célkitűzéséért, hogy Albánia tovább haladjon az uniós úton, arra ösztönzi az összes politikai erőt, hogy kövessék a csatlakozási tárgyalások lezárására irányuló ambiciózus tervüket, és várakozással tekint az elé, hogy mihamarabb, a feltételek teljesülésekor további tárgyalási témaköröket tudjon megnyitni.

48. A Tanács – megállapítva, hogy a politikai polarizáció változatlanul hatással van a **parlament** tevékenységére – emlékeztet arra, hogy az országban továbbra is alapvető fontosságú az inkluzív és konstruktív politikai párbeszéd az EU-hoz kapcsolódó reformok terén elérendő előrehaladás szempontjából.
49. A Tanács üdvözli a reformok tekintetében különösen **az alapkérdések és a jogállamiság** területén elért eredményeket. A Tanács meglelégedéssel nyugtázza, hogy Albániában folyamatban van az igazságügyi reform végrehajtása, amelyet meg kell szilárdítani, tovább javítva az igazságszolgáltatási rendszer pártatlanságát, függetlenségét és szakmaiságát. A Tanács üdvözli továbbá az átvilágítási folyamat előrehaladását, különösen az ügyek elsőfokú elbírálásának befejezését, és arra ösztönzi Albániát, hogy időben zárja le a teljes folyamatot. A Tanács újólag hangsúlyozza, hogy az Alkotmánybíróság kötelező erejű határozatait teljes mértékben tiszteletben kell tartani és végre kell hajtani. A Tanács meglelégedéssel nyugtázza a Korrupció és Szervezett Bűnözés Elleni Szakosított Struktúra (SPAK) és annak bíróságai által – többek között a magas szinten elkövetett korrupciót érintő ügyekben – elért jó eredményeket, valamint az uniós és a tagállami bűnüldöző hatóságokkal folytatott megfelelő együttműködést. Ennek folytatódnia kell, beleértve a pénzügyi nyomozásokkal kapcsolatos együttműködést is. Emellett az EU pénzügyi érdekeinek védelme érdekében megerősített ellenőrzésekre és megszilárdított kapacitásokra van szükség. A Tanács emlékeztet arra, hogy folytatni kell az arra irányuló erőfeszítéseket, hogy Albánia a szervezett bűnözés és a korrupció elleni küzdelem terén meggyőző eredményeket mutasson fel, a magas szinteket érintő ügyekben is. A Tanács üdvözli a közigazgatási reform terén elért eredményeket, és arra ösztönzi Albániát, hogy folytassa annak végrehajtását.

50. A Tanács felszólítja Albániát, hogy erősítse tovább az **alapvető jogoknak**, többek között a kisebbségekhez tartozó személyek jogainak a védelmét, és aggodalommal állapítja meg, hogy nem történt előrelépés a tömegtájékoztató és a véleménynyilvánítás szabadságának, valamint a kisebbségekhez tartozó személyek jogainak a terén. Albániának fokozott erőfeszítéseket kell tennie a média függetlenségének és sokszínűségének megerősítésére azáltal, hogy növeli a média tulajdonviszonyainak átláthatóságát, valamint biztos és biztonságos környezetet garantál az újságírók számára. Emlékeztetve az 1. témakörrel kapcsolatos uniós közös álláspontra, a Tanács üdvözli a kisebbségekről szóló másodlagos jogszabályok elfogadását, és nyugtázza az Albánia által arra vonatkozóan tett kötelezettségvállalást, hogy – az európai normákkal összhangban és minden érintett érdekelt fél bevonásával – az év végéig mielőbb elfogadja és végrehajtja a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek védelméről szóló, 2017. évi keretjogszabályhoz kapcsolódó, még hiányzó végrehajtási jogszabályokat. Hasonlóképpen, a Tanács ösztönzi a földhasználati ágazatot érintő átfogó reform végrehajtását és a tulajdonjogok átlátható módon történő megszilárdítását. Tovább kell erősíteni a civil társadalom szerepét, és meg kell erősíteni az érdemi konzultációkat.
51. A **választási reformokat** illetően a Tanács hangsúlyozza, hogy inkluzív módon és kellő időben végre kell hajtani az EBESZ/ODIHR és a Velencei Bizottság még nem teljesített ajánlásait.
52. A Tanács elismeri a **migráció** és a határigazgatás terén elért eredményeket, ugyanakkor hangsúlyozza, hogy további előrelépésre van szükség a menekültügyi eljárások terén, és teljes mértékben igazodni kell az uniós vízumpolitikához.
53. A **gazdasági kritériumokat** illetően a Tanács üdvözli, hogy Albánia jó felkészültségi szintet ért el a működő piacgazdaság kialakítása terén, és arra ösztönzi Albániát, hogy továbbra is törekedjen az ahhoz szükséges képességének javítására, hogy meg tudjon birkózni az Unión belüli versenyképességgel és piaci erővel, továbbá hajtsa végre a szükséges strukturális reformokat.
54. A Tanács üdvözli, hogy Albánia továbbra is konstruktív hozzáállást tanúsít a regionális együttműködés terén. A Tanács megjegyzi, hogy a **jószomszédi kapcsolatok** és a regionális együttműködés továbbra is alapvető elemeit képezik a bővítési folyamatnak, valamint a stabilizációs és társulási folyamatnak.

55. A Tanács komoly elismerését fejezi ki Albániának a külpolitikai kérdéseket érintő következetes együttműködéséért, és különösen azért, hogy folyamatosan és régóta teljes mértékben igazodik az **EU közös kül- és biztonságpolitikájához**, többek között az uniós korlátozó intézkedésekkel kapcsolatban is. Ez erőteljes jelzés arra vonatkozóan, hogy Albánia stratégiaileg elkötelezett az uniós út mellett. A Tanács üdvözli továbbá Albánia folytatódó aktív részvételét a KBVP keretében megvalósuló uniós missziókban és műveletekben, valamint az EU és Albánia közötti új biztonsági és védelmi partnerséget, amely megnyitja az utat a kulcsfontosságú területeken folytatott együttműködés megerősítése előtt.

ÉSZAK-MACEDÓNIA

56. A Tanács üdvözli, hogy Észak-Macedónia új kormánya az uniós integrációt stratégiai céljaként jelölte meg, mindazonáltal emlékeztet a 2022. júliusi következtetéseire, és megállapítja, hogy Észak-Macedónia még nem hajtotta végre azokat az **alkotmánymódosításokat**, amelyekre kötelezettséget vállalt. Újólag megerősítve az Európai Tanács Észak-Macedóniához intézett azon felhívását, **hogy gyorsítsa fel** e módosítások **végrehajtását**, a Tanács ismételten kijelenti, hogy kész további késedelem és további politikai döntés nélkül újabb kormányközi konferenciát összehívni, amint Észak-Macedónia a belső eljárásaival összhangban teljesítette kötelezettségvállalását. A Tanács készen áll arra, hogy ezt követően a tárgyalási kerettel összhangban a lehető leghamarabb megnyissa az első tárgyalási témakört.

57. A Tanács arra ösztönzi a **parlament** valamennyi pártját, hogy biztosítsák a pártok közötti együttműködést, különös tekintettel az EU-hoz kapcsolódó reformok végrehajtásának előmozdítására.

58. A Tanács üdvözli Észak-Macedónia kulcsfontosságú területeken elért felkészültségének szintjét. Megállapítja, hogy továbbra is állandó és határozott lépésekre van szükség az EU-hoz kapcsolódó reformok végrehajtásának felgyorsítása érdekében, különösen az **alapkérdések és a jogállamiság** területén, amelyeken csak korlátozott előrelépés történt. A Tanács újlag hangsúlyozza, hogy Észak-Macedóniának teljesítenie kell az igazságszolgáltatás függetlenségére, szakmaiságára, hatékonyságára és pártatlanságára, valamint a közigazgatási reformra vonatkozó vállalását. A Bírói Tanácsot a 2023. évi uniós szakértői értékelő misszió ajánlásaival összhangban meg kell erősíteni. Fokozni kell a korrupció és a szervezett bűnözés elleni küzdelmet. A Tanácsot továbbra is komoly aggodalommal töltik el a büntető törvénykönyv módosításai, amelyek számos magas szinten elkövetett korrupcióval kapcsolatos ügyet érintenek. A Tanács felszólítja Észak-Macedóniát, hogy fogadjon el az uniós vívmányoknak és a nemzetközi normáknak megfelelő új büntető törvénykönyvet. A Tanács ismételten felszólítja Észak-Macedóniát, hogy erősítse tovább az **alapvető jogokat** – többek között a kisebbségekhez vagy közösségekhez tartozó személyek jogait –, valamint a tömegtájékoztatás, illetve a véleménynyilvánítás szabadságát.
59. A Tanács üdvözli, hogy a közelmúltban, 2024-ben tartott parlamenti és elnökválasztások versenyen alapultak, ugyanakkor megállapítja, hogy további előrelépésre van szükség a **választási reform** terén, beleértve az EBESZ/ODIHR és a Velencei Bizottság még nem teljesített ajánlásainak végrehajtását is.
60. A Tanács méltatja, hogy Észak-Macedónia továbbra is megfelelő együttműködést folytat a **migráció** kezelése, a határigazgatás és az uniós vízümpolitikához való igazodás terén.
61. A **gazdasági kritériumokat** illetően a Tanács üdvözli, hogy Észak-Macedónia jó felkészültségi szintet ért el és némi előrelépést tett a működő piacgazdaság kialakítása terén, és arra ösztönzi Észak-Macedóniát, hogy továbbra is törekedjen az ahhoz szükséges képességének javítására, hogy meg tudjon birkózni az Unión belüli versenyképességgel és piaci erőkkel, továbbá hajtja végre a szükséges strukturális reformokat.

62. A Tanács megjegyzi, hogy a **jószomszédi kapcsolatok** és a regionális együttműködés továbbra is alapvető elemeit képezik a bővítési folyamatnak, valamint a stabilizációs és társulási folyamatnak. A Tanács emlékeztet arra, hogy – a tárgyalási kerettel összhangban – kézzelfogható eredményeket kell elérni, valamint jóhiszeműen végre kell hajtani a kétoldalú megállapodásokat, köztük a Görögországgal kötött preszpa-tavi megállapodást, továbbá a barátságról, a jószomszédi viszonyról és az együttműködésről szóló, Bulgáriával kötött szerződést.
63. A Tanács komoly elismerését fejezi ki Észak-Macedóniának a külpolitikai kérdéseket érintő következetes együttműködéséért, és különösen azért, hogy folyamatosan és régóta teljes mértékben igazodik az **EU közös kül- és biztonságpolitikájához**, többek között az uniós korlátozó intézkedésekkel kapcsolatban is. Ez erőteljes jelzés arra vonatkozóan, hogy Észak-Macedónia stratégiaileg elkötelezett az uniós út mellett. A Tanács üdvözli továbbá Észak-Macedónia folytatódó aktív részvételét a KBVP keretében megvalósuló uniós missziókban és műveletekben, valamint az EU és Észak-Macedónia közötti új biztonsági és védelmi partnerséget, amely megnyitja az utat a kulcsfontosságú területeken folytatott együttműködés megerősítése előtt.

BOSZNIA-HERCEGOVINA

64. A Tanács üdvözli az Európai Tanács 2024. március 21–22-i azon **határozatát, hogy** – a Bizottság 2024. március 12-i ajánlására építve – **megindítja a csatlakozási tárgyalásokat** Bosznia-Hercegovinával. A Tanács várakozással tekint az elé, hogy Bosznia-Hercegovina megtegye a 2022. október 12-i bizottsági ajánlásban meghatározott valamennyi releváns lépést abból a célból, hogy a Tanács e feltételek teljesülésekor elfogadhassa a tárgyalási keretet. További erőfeszítésekre van szükség az ország uniós tagság iránti kérelméről szóló, a Tanács által 2019-ben jóváhagyott bizottsági véleményben meghatározott 14 kulcsfontosságú prioritás teljesítése terén, az Európai Tanács 2022. júniusi következtetéseiben foglaltakat is figyelembe véve.

65. A Tanács üdvözli a politikai vezetés elkötelezettségét, amely kézzelfogható eredményeket hozott, és elősegítette a csatlakozási tárgyalások megkezdésére vonatkozó márciusi döntést, ugyanakkor sajnálattal állapítja meg, hogy a reform dinamikája azóta megtorpant. A Tanács sürgeti az összes politikai szereplőt, hogy újfent összpontosítsanak arra, hogy az ország előrelépjen az uniós úton, határozott lépéseket téve a szükséges reformok végrehajtása érdekében. Bosznia-Hercegovinának ki kell neveznie egy főtárgyalót és egy, az Előcsatlakozási Támogatási Eszköz (IPA III) szerinti nemzeti IPA-koordinátort, valamint ki kell dolgoznia az uniós vívmányok elfogadására irányuló nemzeti programot. A Tanács emlékeztet annak fontosságára, hogy minden elfogadott jogszabály megfeleljen az uniós vívmányoknak és az európai normáknak, beleértve a Velencei Bizottság ajánlásait is.
66. A Tanács üdvözli, hogy a Bosznia-Hercegovinában 2024. október 6-án, az állami szintű választási törvény alapján tartott helyhatósági választások versenyen alapultak, és azokat hatékony módon bonyolították le, figyelembe véve az ODIHR néhány régóta fennálló idevágó ajánlását. A Daytoni békemegállapodással meghatározott **intézményi mechanizmusokat** illetően Bosznia-Hercegovinának további alkotmányos és választási reformokat kell megvalósítania ahhoz, hogy biztosítani tudja valamennyi polgára számára az egyenlő és megkülönböztetésmentes bánásmódot, mindenekelőtt azáltal, hogy végrehajtja az Emberi Jogok Európai Bíróságának a *Sejdić-Finci* ügyben hozott ítéletét és a kapcsolódó ítélkezési gyakorlatát. A korlátozott alkotmányos és választási reform tekintetében a Tanács újólal hangsúlyozza, hogy valódi párbeszédre alapuló és az európai normákkal összhangban lévő inkluzív folyamatra van szükség annak érdekében, hogy a választási folyamatban megszűnjön az egyenlőtlenség és a megkülönböztetés minden formája. A Tanács arra is emlékeztet, hogy számos alkotmánybírósági határozat teljes körű érvényesítése még mindig várat magára. Nem szabad olyan lépéseket tenni, amelyek megnehezítenék ezen ítéletek végrehajtását vagy tovább mélyítenék a megosztottságot.
67. A Tanács továbbá ismételten leszögezi, hogy **egyértelműen elkötelezte** magát Bosznia-Hercegovina mint önálló, egységes és szuverén ország uniós perspektívája mellett. A Tanács felszólítja valamennyi bosznia-hercegovinai politikai szereplőt, hogy tartózkodjanak és zárkózzanak el a provokatív megosztó retorikától és fellépéstől – ideértve az ország szuverenitásának, egységének és területi integritásának megkérdőjelezését is –, tartsák tiszteletben az egyenlőség és a megkülönböztetésmentesség elvét az összes államalkotó nemzethez és másokhoz tartozó minden polgár tekintetében, továbbá vessenek véget az elítélt háborús bűnösök dicsőítésének, valamint aktívan mozdítsák elő a megbékélést.

68. A Tanács továbbra is komoly aggodalmát fejezi ki a *Boszniai Szerb Köztársaságban* hozott olyan jogszabályok és az ott indított olyan kezdeményezések miatt, amelyek ellentétesek Bosznia-Hercegovina uniós útjával, ideértve a szeparatista retorikát és az ország alkotmányos rendjének megkérdőjelezését is. Bosznia-Hercegovina szuverenitását, területi integritását, alkotmányos rendjét – az alkotmánybírósági határozatokat is beleértve – és nemzetközi személyiségét tiszteletben kell tartani. Minden olyan cselekmény, amely ellentétes ezekkel az elvekkel, komoly következményekkel fog járni.
69. A Tanács nyugtázza az igazságszolgáltatás területén elért korlátozott előrelépést, különösen az Ügyészi és Bírói Főtanácsról szóló törvény feddhetetlenségre vonatkozó módosításainak elfogadását, ugyanakkor hangsúlyozza, hogy meg kell erősíteni a **jogállamiságot**, többek között az Ügyészi és Bírói Főtanácsról szóló új törvény és a bíróságokról szóló törvény elfogadása révén. Az alkotmánybíróság határozatait teljes mértékben tiszteletben kell tartani.
70. A Tanács megjegyzi, hogy az **alapvető jogok** területén korlátozott erőfeszítésekre került sor, és ismét felszólítja Bosznia-Hercegovinát arra, hogy jelentősen fokozza erőfeszítéseit e tekintetben. A Tanács megállapítja, hogy nem történt előrelépés a véleménynyilvánítás és a tömegtájékoztatás szabadsága, valamint az újságírók védelme terén, ezért felszólítja Bosznia-Hercegovinát, hogy biztosítsa a gyülekezés, az egyesülés és a véleménynyilvánítás szabadságának teljes körű tiszteletben tartását, védelmét és előmozdítását, valamint tartózkodjon az e szabadságok gyakorlását hátrányosan befolyásoló további intézkedésektől.
71. A Tanács meglelégedéssel nyugtázza, hogy némi előrelépés történt **a korrupció és a szervezett bűnözés elleni küzdelem** terén, különösen azt, hogy elfogadásra került az összeférhetetlenség megelőzéséről szóló törvény, valamint a pénzmosás és a terrorizmusfinanszírozás elleni küzdelemről szóló törvény, továbbá hogy aláírták az EU-val való igazságügyi együttműködésről szóló Eurojust-megállapodást. A Tanács felszólítja Bosznia-Hercegovinát, hogy tegyen további határozott lépéseket ezeken a területeken, többek között azáltal, hogy eredményeket mutat fel a nyomozások és az ítéletek terén – a magas szintű ügyeket is beleértve –, valamint hogy elfogadja a személyes adatok védelméről szóló törvényt.

72. A **gazdasági kritériumokat** illetően a Tanács arra ösztönzi Bosznia-Hercegovinát, hogy javítsa az ahhoz szükséges képességét, hogy meg tudjon birkózni az Unión belüli versenyképességgel és piaci erővel, valamint hajtsa végre a szükséges strukturális reformokat.
73. A Tanács üdvözli, hogy Bosznia-Hercegovinában tovább javult a migráció kezelése, és felszólítja az országot, hogy teljes mértékben igazodjon az uniós **vízumpolitikához**, valamint fogadja el a határellenőrzésről szóló törvényt. A Tanács üdvözli, hogy előrehaladás történt a Frontexszel kapcsolatos, jogállásról szóló megállapodásról folytatott tárgyalások terén, és a megállapodás mielőbbi aláírására szólít fel.
74. A Nyugat-Balkánra vonatkozó **növekedési terv** végrehajtását illetően a Tanács sürgeti Bosznia-Hercegovinát, hogy további késedelem nélkül nyújtsa be reformprogramját. Ez alapvető általános követelményt jelent a Reform- és Növekedéstámogató Eszköz keretében történő lehetséges kifizetések tekintetében, és előrehaladás hiányában Bosznia-Hercegovina jelentős előnyöktől eshet el.
75. Az EU szolidaritást vállal Bosznia-Hercegovinával a 2024. október 3-i pusztító **árvizeket** és földcsuszamlásokat követően. Az EU sürgősségi segínyt nyújtott az országnak, egyfelől az uniós polgári védelmi mechanizmuson keresztül – tíz tagállam részvételével –, másfelől az EUFOR Althaja művelet útján. Az EU készen áll arra, hogy szükség esetén további segítséget nyújtson.
76. A Tanács üdvözli az **EUFOR Althaja** megbízatásának megújítását. A művelet továbbra is kiemelt szerepet tölt be a bosznia-hercegovinai hatóságok a téren való támogatásában, hogy valamennyi polgár számára biztos és biztonságos környezetet tudjanak fenntartani.
77. A Tanács újólal hangsúlyozza a **nemzetközi szereplők** közötti együttműködés folytatásának fontosságát, és támogatja a főképviselőnek és hivatalának az 5+2 program végrehajtására irányuló megbízatását.
78. A Tanács ismételt felszólítja Bosznia-Hercegovinát, hogy mielőbb erősítse meg a berlini folyamat keretében létrejött valamennyi regionális **mobilitási megállapodást**.
79. A Tanács elismerését fejezi ki Bosznia-Hercegovinának az **uniós közös kül- és biztonságpolitikához** való teljes körű igazodásáért, amely annak jele, hogy az ország egyértelműen elkötelezett az uniós út mellett. A Tanács arra ösztönzi Bosznia-Hercegovinát, hogy tartsa fenn ezt az igazodást, és maradéktalanul hajtsa végre a korlátozó intézkedéseket, az Oroszország és Belarusz elleni korlátozó intézkedéseket is beleértve.

KOSZOVÓ

80. A Tanács üdvözli, hogy Koszovó továbbra is **elkötelezett** az európai útja és az ehhez kapcsolódó reformok mellett. Az EU változatlanul segítséget nyújt majd Koszovónak az általa bevezetendő reformokhoz és azok folyamatos végrehajtásához, az európai útjára összpontosító reformokat is beleértve. A Tanács üdvözli a koszovói polgárokra vonatkozó vízumliberalizáció hatálybalépését.
81. A Tanács meglelégedéssel nyugtázza, hogy némi előrelépés történt a **szervezett bűnözés elleni küzdelem** terén, különösen az Európával folytatott együttműködés megerősítése révén. Emellett azt is megállapítja, hogy a **korrupció elleni küzdelem** és az **alapvető jogok** védelme terén csak korlátozott eredmények születtek. Koszovónak a továbbiakban is erőfeszítéseket kell tennie annak érdekében, hogy biztosítsa az igazságszolgáltatási rendszer elszámoltathatóságát, függetlenségét, hatékonyságát és feddhetetlenségét, hogy megvédje a véleménynyilvánítás szabadságát, valamint hogy szavatolja, hogy az e területekre vonatkozó jogszabályai teljes mértékben igazodjanak az uniós vívmányokhoz és az európai normákhoz. A Tanács hangsúlyozza a közigazgatás megerősítésének fontosságát. A Tanács arra ösztönzi Koszovót, hogy mutasson fel további eredményeket az alapvető jogok hatékony előmozdítása terén. E tekintetben a Tanács üdvözli a Dečani kolostorról szóló alkotmánybírósi határozat végrehajtását. A Tanács meglelégedéssel nyugtázza, hogy Koszovó létrehozta a nemi alapú erőszak elleni küzdelem központi titkárságát, és nemzeti koordinátort nevezett ki.
82. Ami a **gazdasági kritériumokat** illeti, a Tanács üdvözli a Koszovó által a működő piacgazdaság kialakítása terén elért jó eredményeket, és arra ösztönzi Koszovót, hogy hajtsa végre a szükséges strukturális reformokat.
83. A Tanács üdvözli, hogy a 2025. februári parlamenti **választásokra** Koszovó új választási kerete alapján kerül majd sor, amely végrehajtja az egymás követő uniós választási megfigyelő missziók ajánlásait. A Tanács felkéri Koszovót, hogy folytassa e keret megszilárdítását, hangsúlyozva az átlátható, megfelelően lebonyolított, inkluzív és versenyen alapuló választási folyamat fontosságát.

84. A Tanácsot továbbra is mély aggodalommal tölti el az **Észak-Koszovóban** fennálló helyzet. Koszovónak és Szerbiának folyamatos dezeszkalációs erőfeszítéseket kell tenniük, tartózkodniuk kell az olyan egyoldalú és provokatív fellépésektől, amelyek feszültségekhez és erőszakhoz vezethetnek, valamint kerülniük kell a megosztó retorikát. A Tanács támogatja a KFOR megerősített jelenlétét – különösen a Koszovó és Szerbia közötti határ / demarkációs vonal mentén –, valamint a mitrovicai hídnál helyreállított jelenlétet. Koszovó több olyan összehangolatlan intézkedést fogantatosított, amelyek kedvezőtlenül érintették a koszovói szerbeket és más közösségeket, valamint azok hozzáférését az alapvető köz- és szociális szolgáltatásokhoz. Ezek között említendők például a Szerbia által támogatott, Koszovóban működő struktúrák és szolgáltatások ellen irányuló intézkedések. A Tanács mind Koszovótól, mind Szerbiától elvárja, hogy koordinált módon olyan fenntartható megoldást találjanak az észak-koszovói helyzetre, amely minden polgár számára garantálja a biztonságot, a védelmet és a részvételi demokráciát.
85. A Tanács ismételten hangsúlyozza, hogy határozottan elítéli a koszovói szerb tüntetők által polgári személyekkel, a KFOR csapataival, a bűnüldöző szervekkel és a médiával szemben 2023. május 29-én Észak-Koszovóban elkövetett erőszakos cselekményeket, valamint a koszovói rendőrség ellen 2023. szeptember 24-én Észak-Koszovóban elkövetett erőszakos támadást. Az erőszakra nincs elfogadható indok. A Tanács nyugtázza a Koszovóban folyamatban lévő bírósági eljárásokat, és ismételten hangsúlyozza az elszámoltathatóság szükségességét.
86. A Tanács elítéli az Észak-Koszovóban található Iber–Lepenc-/Ibar–Lepenac-csatorna ellen a közelmúltban elkövetett támadást, és szolidaritást vállal az érintett személyekkel. A Tanács elvárja, hogy az elkövetőket elfogják és bíróság elé állítsák. E tekintetben a Tanács felszólítja az összes érdekelt felet, hogy teljes mértékben működjenek együtt az érintett hatóságokkal.
87. A Tanács felszólítja Koszovót, hogy tegye lehetővé a koszovói szerb bírák, ügyészek, rendőrök és egyéb személyzet reintegrációját az általuk 2022-ben elhagyott összes koszovói intézménybe. A Tanács elvárja, hogy a reintegrációra a párbeszéd keretében elért megállapodásokkal összhangban és Koszovó jogi keretének teljes körű tiszteletben tartása mellett kerüljön sor. A főképviselőnek az EU nevében tett 2023. június 3-i nyilatkozatával összhangban az EU visszavonható intézkedéseket vezetett be Koszovóval szemben. Az EU a Koszovó által tett, az észak-koszovói feszültségek enyhítését célzó további lépésekkel párhuzamosan fokozatosan meg fogja szüntetni ezeket az intézkedéseket. A Tanács továbbra is foglalkozni fog ezekkel a kérdésekkel.

88. A Tanács sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy a koszovói szerbek többsége 2024 áprilisában bojkottálta azt a szavazást, amelyet egyes települések polgármestereinek a visszahívására írtak ki. Alapvető fontosságú, hogy mind a négy északi településen inkluzív helyhatósági választásokat tartsanak a koszovói szerbek teljes körű, előfeltételek nélküli részvételével. Minden választásra jogosult polgár számára meg kell könnyíteni a szavazati jog gyakorlását. A Tanács a koszovói nemzetgyűlés összes koszovói szerb tagját arra ösztönzi, hogy aktívan és konstruktívan vegyen részt a nemzetgyűlés munkájában.
89. A Tanács elvárja Koszovótól, hogy jóhiszeműen vegyen részt **az EU közvetítésével zajló párbeszédben** azért, hogy haladéktalanul olyan átfogó, jogilag kötelező erejű megállapodást lehessen elérni Szerbiával a kapcsolatok normalizálásáról, amely összhangban áll a nemzetközi joggal és az uniós vívmányokkal. A kapcsolatok normalizálása és a párbeszéd keretében tett kötelezettségvállalások teljesítése alapvető feltétel mindkét fél európai útján, és előrelépés hiányában a felek azt kockáztatják, hogy fontos lehetőségektől esnek el.
90. A Tanács üdvözli, hogy Koszovó és Szerbia a közelmúltban újólá megerősítette elkötelezettségét a kettejük közötti kapcsolatok normalizálásának folyamata mellett, és konstruktív részvételt vállalt a folyamatban annak gyors előmozdítása érdekében. Üdvözli továbbá az észak-koszovói villamosenergia-ellátásról szóló kereskedelmi megállapodás 2023. decemberi megkötését, valamint a rendszámátlák 2024 januárjában bevezetett kölcsönös elismerését.
91. A Tanács ismételtén kijelenti, hogy teljes mértékben tiszteletben kell tartani és a lehető leghamarabb, előfeltételek nélkül végre kell hajtani a Koszovó és Szerbia közötti kapcsolatok normalizálása felé vezető útról szóló megállapodást és annak végrehajtási mellékletét – amelyeket 2023 februárjában, illetve márciusában fogadtak el –, csakúgy mint az EU-val kapcsolatos összes kötelezettségvállalást, azon egyéb, függőben lévő kötelezettségvállalásokkal együtt, amelyeket a felek a főképviselő által vezetett és az EU különleges képviselője által támogatott, az EU közvetítésével zajló párbeszéd keretében tettek.
92. Ez magában foglalja a szerb többségű önkormányzatok szövetségének/közösségének létrehozását, kezdve azzal, hogy a koszovói kormány határozatával haladéktalanul továbbítják a szövetség/közösség alapokmányának az uniós közvetítő által a felek számára benyújtott tervezetét a koszovói alkotmánybírósnak. A Tanács újólá hangsúlyozza, hogy az EU közvetítésével zajló párbeszéd keretében született megállapodásokkal és a koszovói joggal összhangban várhatóan rendezni fogják a Szerbia által támogatott struktúrák és szolgáltatások jogállását.

93. A Tanács emlékeztet arra, hogy módosítani kell **Koszovó normalizálással foglalkozó különleges csoportjának** napirendjét annak érdekében, hogy az tükrözze Koszovónak a kapcsolatok normalizálása felé vezető útról szóló megállapodásban és annak végrehajtási mellékletében említett kötelezettségeit.
94. A Tanács újólá hangsúlyozza a **Koszovó Szakosított Tanácsai és a Különleges Ügyészség** által végzett munka fontosságát, és azt, hogy támogatja ezt a munkát, továbbá kiemeli, hogy kész segíteni őket megbízatásuk végrehajtásában.
95. A Tanács emlékeztet annak fontosságára, hogy Koszovó szorosan együttműködjön az **EULEX**-misszióval és más érintett nemzetközi szereplőkkel.
96. A Tanács üdvözli a Koszovó által a **CEFTA** keretében vállalt kötelezettségei teljesítése érdekében tett lépéseket, többek között a szerbiai eredetű áruk behozatalának tilalmáról szóló határozatának visszavonását, amit mihamarabb teljesskörűen végre kell hajtani.
97. A Tanács komoly elismerését fejezi ki amiatt, hogy Koszovó elítéli Oroszország Ukrajna elleni agressziós háborúját, továbbra is önkéntesen igazodik az **uniós KKB**-hez és folytatja az uniós korlátozó intézkedések végrehajtását, ami erőteljes kifejeződése Koszovó stratégiai döntésének és az értékközösségben elfoglalt helyének.

TÖRÖKORSZÁG

98. A Törökországgal fennálló kapcsolatokról szóló összes korábbi tanácsi és európai tanácsi következtetéssel összhangban a Tanács hangsúlyozza, hogy az Uniónak **stratégiai érdeke**, hogy a Földközi-tenger keleti térsége stabil és biztonságos környezet legyen, és hogy Törökországgal kooperatív és kölcsönösen előnyös kapcsolatot építsen ki.
99. Az EU újólá hangsúlyozza, hogy **készen áll arra, hogy** a közös érdekű területeken – az Európai Tanács 2024. áprilisi következtetéseivel összhangban – fokozatos, arányos és visszafordítható módon, valamint meghatározott feltételek mellett **együttműködjön** Törökországgal.

100. A Tanács meglelégedéssel nyugtázza az ezzel összefüggésben tett **konkrét lépéseket**, például a kereskedelemről szóló első magas szintű párbeszéd megtartását, valamint a gazdaságról szóló magas szintű párbeszéd visszaállítását, továbbá az Európai Beruházási Bank felkérését arra, hogy vizsgálja meg a kiemelt területeken folytatott együttműködés fokozatos helyreállításának feltételeit, a magánszektorra helyezve a hangsúlyt. A Tanács meglelégedéssel nyugtázza továbbá, hogy folytatódnak a külpolitikai és regionális kérdésekről folytatott párbeszéddek, valamint az EU és Törökország között a közös érdekű ágazati területeken zajló magas szintű párbeszéddek, az Európai Tanács korábbi következtetéseiben foglaltak szerint. Magának Törökországnak a konstruktív szerepvállalása fontos szerepet fog játszani a különféle együttműködési területeken való előrelépés szempontjából. E tekintetben az Európai Unió különös jelentőséget tulajdonít a ciprusi rendezésre irányuló tárgyalások újraindításának és előrehaladásának az EU és Törökország közötti együttműködés további fokozásában.
101. A Tanács nyugtázza a Törökország és Görögország közötti **kapcsolatok javulását**, és elvárja ezek fenntartását. A Tanács nyugtázza a Földközi-tenger keleti térségében tapasztalt dezeszkalációt, amelyet szintén fenn kell tartani.
102. A Tanács továbbra is elvárja, hogy Törökország egyértelműen elkötelezze magát a **jószomszédi kapcsolatok** és a békés vitarendezés mellett, amelybe szükség esetén a Nemzetközi Bíróság is bevonható. A Tanács – amint az minden idevágó tanácsi következtetésben, valamint a 2005. szeptember 21-i nyilatkozatban is szerepel – ismételten hangsúlyozza, hogy Törökországnak eleget kell tennie a tárgyalási keret alapján fennálló kötelezettségeinek, beleértve a társulási megállapodás kiegészítő jegyzőkönyvének az összes tagállam vonatkozásában történő maradéktalan és megkülönböztetésmentes végrehajtását is. Elengedhetetlen, hogy Törökország minden tagállamot elismerjen. Törökországnak normalizálnia kell kapcsolatait a Ciprusi Köztársasággal, valamint tiszteletben kell tartania az összes uniós tagállam szuverenitását, területi integritását és valamennyi szuverén jogát, összhangban az uniós és a nemzetközi joggal, így többek között az Egyesült Nemzetek Tengerjogi Egyezményével.

103. A Tanács ismételten leszögezi, hogy az EU teljes mértékben elkötelezett **a ciprusi problémának** az ENSZ keretében kialakított megállapodás szerinti, az összes vonatkozó ENSZ BT-határozatnak megfelelően, továbbá az Unió alapját képező elvekkel és az uniós vívmányokkal összhangban való **átfogó rendezése** iránt. Változatlanul döntő fontosságú, hogy Törökország elkötelezze magát a békés rendezés mellett, és aktívan hozzájáruljon ahhoz, a probléma külső vetületeit is ideértve. Az EU – üdvözölve az ENSZ főtítkára által a rendezésről szóló tárgyalások újraindítása érdekében a közelmúltban tett lépéseket – továbbra is készen áll arra, hogy minden rendelkezésére álló megfelelő eszközt felhasználva aktív szerepet töltsön be az ENSZ által vezetett folyamat valamennyi szakaszának támogatásában. A Tanács emlékeztet Varószia jogállásának fontosságára, elítéli Törökország minden olyan egyoldalú intézkedését, amely szembemegy az ENSZ Biztonsági Tanácsának határozataival, és ismételten felszólít a szóban forgó intézkedések azonnali visszavonására. A Tanács felszólítja Törökországot, hogy tartsa tiszteletben az ENSZ Biztonsági Tanácsának valamennyi vonatkozó határozatát, különösen az 541., az 550., a 789. és az 1251. sz. határozatot.
104. Emlékeztetve a korábbi években elfogadott tanácsi és európai tanácsi következtetésekre, valamint Törökország kapcsolódó nemzetközi kötelezettségvállalásaira, a Tanács ismételten komoly aggodalmának ad hangot amiatt, hogy **a demokrácia, a jogállamiság és az alapvető jogok** területén továbbra is nagyon nyugtalanító a helyzet. Különösen aggasztó, hogy továbbra sem biztosított rendszerszinten az igazságszolgáltatás függetlensége, és az igazságszolgáltatásra indokolatlan nyomás nehezedik, valamint az, hogy a szabad és biztonságos véleménynyilvánításra – többek között a tömegtájékoztatás szabadságára és az információk terjesztésére – számos korlátozás vonatkozik, mint ahogy az is, hogy demokratikusan megválasztott polgármestereket bocsátanak el hivatalukból és váltanak le. A Tanács aggodalommal állapítja meg, hogy továbbra is nyomás nehezedik a civil társadalmi szervezetekre, különösen a nőkkel, az LMBTI-személyekkel és az emberi jogokkal foglalkozó ilyen szervezetekre. A Tanács ismételten felszólítja Törökországot, hogy alakítson ki szorosabb együttműködést az **Európa Tanáccsal**, valamint annak megfelelő szerveivel és intézményeivel, vegye figyelembe azok legfontosabb ajánlásait, teljeskörűen hajtsa végre az emberi jogok európai egyezményét (EJEE) és azokat az egyéb nemzetközi emberi jogi eszközöket, amelyeknek Törökország a részes fele, továbbá – az EJEE 46. cikkével összhangban – hajtsa végre az Emberi Jogok Európai Bíróságának valamennyi ítéletét. Az, hogy Törökország továbbra sem hajtja végre az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítéleteit, kérdéseket vet fel az országnak a jogállamiság, az alapvető jogok tiszteletben tartása, valamint a nemzetközi kötelezettségei iránti elkötelezettségét illetően. A Tanács felszólítja Törökországot arra, hogy sürgősen fordítsa meg a kedvezőtlen trendeket mindezekben a területeken, és hitelesen foglalkozzon a Bizottság jelentésében azonosított számos súlyos hiánnyal.

105. A **gazdasági kritériumokat** illetően a Tanács üdvözli, hogy 2023 közepe óta elmozdulás történt a hagyományosabb és szigorúbb gazdaságpolitikák irányába. A Tanács arra ösztönzi Törökországot, hogy folytassa a stabilitásorientált makrogazdasági politikák végrehajtását, és továbbra is foglalkozzon a török piacgazdaság megfelelő működését, valamint az intézményi és a szabályozási környezetet illetően felmerült aggályokkal.
106. Továbbra is az **EU–Törökország nyilatkozat** képezi a migrációval kapcsolatos együttműködés fő keretét, és az továbbra is eredményeket hoz. Törökország és az EU továbbra is együttműködött a törökországi menekültek és befogadó közösségek támogatása terén. A Tanács ismételten hangsúlyozza annak fontosságát, hogy Törökország teljeskörűen és megkülönböztetéstől mentesen végrehajtsa az EU–Törökország nyilatkozatot – többek között a Ciprusi Köztársasággal szemben is –, és ennek keretében haladéktalanul újraindítsa a visszaküldéseket, és megelőzze az irreguláris érkezéseket. Ezzel összefüggésben a Tanács azt is hangsúlyozza, hogy Törökországnak maradéktalanul és ténylegesen végre kell hajtania az EU–Törökország visszafogadási megállapodást, és együtt kell működnie a bel- és igazságügy területén az összes uniós tagállammal, továbbá igazodnia kell az uniós vízumpolitikához.
107. A Tanács emlékeztet arra, hogy Törökországnak teljesítenie kell az **EU és Törökország közötti vámunió** működtetésével kapcsolatos kötelezettségeit, biztosítva annak tényleges alkalmazását valamennyi tagállam vonatkozásában. A Tanács elismeri a kereskedelmi akadályok felszámolása és bizonyos korlátozások megszüntetése terén a közelmúltban elért eredményeket, ugyanakkor elvárja Törökországtól, hogy folytassa és fokozza azt a munkát, amelyet a kereskedelmet továbbra is zavaró tényezők felszámolása érdekében végez.
108. A Tanács nyugtázza azokat a konkrét intézkedéseket, amelyeket Törökország annak érdekében hozott, hogy megállítsa az Oroszországgal szembeni **uniós szankcióknak** a területén keresztül történő **kijátszását**. Ezeket végre kell hajtani, és adott esetben további erőfeszítésekkel kell kiegészíteni. Továbbra is alapvető fontosságú, hogy Törökország aktív együttműködést folytasson az Unióval az uniós szankciók kijátszásának megelőzése és felderítése terén, többek között a kettős felhasználású termékeket, valamint a hamis tranzitrendszer, illetve az áruk harmadik országbeli közvetítőkön keresztül Oroszországba történő továbbexportálását illetően. A Tanács felkéri az uniós szankciókkal foglalkozó különmegbízottat, hogy készítsen értékelést, amelyben felvázolja a Törökország által e tekintetben hozott intézkedések eredményeit és hatékonyságuk javításának lehetséges módjait.

109. A Tanács elismeri, hogy Törökország fontos szerepet tölt be a fekete-tengeri gabonakezdeményezésben, valamint azokban a fogolycserékben, amelyekre Oroszország Ukrajna elleni agressziós háborújával összefüggésben kerül sor.
110. A Tanács mély sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy Törökország csak nagyon alacsony mértékben igazodik az **uniós KKB**-hez, és nem igazodik az Oroszország Ukrajna elleni agressziós háborújára válaszul elfogadott uniós korlátozó intézkedésekhez. A Tanács ismételten határozottan felszólítja Törökországot, hogy kiemelten sürgős feladatként fokozza igazodását az EU közös kül- és biztonságpolitikai álláspontjaihoz és korlátozó intézkedéseikhez. Törökország külpolitikája továbbra sem egyeztethető össze az EU prioritásaival. Ezzel a török hatóságoknak foglalkozniuk kell, többek között az EU és Törökország közötti külpolitikai és regionális kérdésekről folytatott párbeszéd keretében.
111. Az előző évi következtetésekben foglaltakat megerősítve a Tanács megállapítja, hogy a Törökországgal folytatott csatlakozási tárgyalások gyakorlatilag leálltak, és egyetlen további fejezet megnyitását vagy lezárását sem lehet fontolóra venni.

UKRAJNA

112. A Tanács újólal hangsúlyozza, hogy határozottan **elítéli Oroszország** Ukrajna elleni **agressziós háborúját**, amely az ENSZ Alapokmányának nyilvánvaló megsértését jelenti, és megerősíti, hogy továbbra is támogatja Ukrajna függetlenségét, valamint a nemzetközileg elismert határain belüli szuverenitását és területi integritását, továbbá természetes jogát az önvédelemre. Megerősítve az EU elkötelezettségét az átfogó, igazságos és tartós béke mellett – amely az ENSZ Alapokmányában foglalt elveken és a nemzetközi jogon alapul, összhangban áll az ukrán békeformula alapelveivel és célkitűzéseivel, és amelynek keretében Ukrajna nélkül nem lehet Ukrajnára vonatkozó kezdeményezést tenni – a Tanács továbbá ismételten megerősíti az EU szilárd elkötelezettségét amellyel, hogy továbbra is támogatást nyújtson Ukrajnának és népének ameddig és amilyen intenzitással csak szükséges, az EU és Ukrajna közötti, 2024 júniusában aláírt közös biztonsági kötelezettségvállalásokkal is összhangban.

113. A Tanács ismételten hangsúlyozza, hogy az EU szilárdan támogatja Ukrajnát és az uniós csatlakozás felé vezető útját, és elismerését fejezi ki Ukrajnának az uniós reformfolyamat iránti elkötelezettségéért. A Tanács üdvözli, hogy 2024 júniusában hivatalosan **megkezdődtek a csatlakozási tárgyalások** Ukrajnával, valamint hogy az elmúlt évben – az Oroszország által indított agressziós háború okozta rendkívüli kihívások ellenére – jelentős előrelépés történt a reformok terén. A Tanács üdvözli, hogy az átvilágítási folyamat a tervnek megfelelően halad, és várakozással tekint annak lezárása, valamint Ukrajna csatlakozási folyamatának következő lépései elé, amelyek részeként a feltételek teljesülése esetén a lehető leghamarabb témakörök – elsőként az „alapkérdések” témakör – megnyitására kerül majd sor. A Tanács továbbra is elkötelezett az iránt, hogy támogassa Ukrajna humanitárius szükségleteit, valamint rehabilitálását, helyreállítását és újjáépítését, továbbá üdvözli a Bizottságnak az Ukrajnáról szóló jelentésében foglalt ajánlásai és az Ukrajna-terv közötti összhangot.
114. A Tanács meglelégedéssel nyugtázza a **jogállamiság, valamint az igazságügyi és közigazgatási reformok** fontos területén elért eredményeket, amelyek továbbra is létfontosságúak Ukrajna rezilienciájának megerősítése és a bővítési folyamatban elérendő további előrelépés szempontjából. A Tanács üdvözli az igazságügyi kormányzás szerveinek, nevezetesen a Legfelsőbb Igazságszolgáltatási Tanácsnak és az Ukrán Bírák Legfelsőbb Minősítő Bizottságának, valamint az Alkotmánybíróságnak a folyamatban lévő megújítási folyamatát. Az átlátható és érdemeken alapuló kiválasztási eljárások végrehajtása továbbra is fontos, és azt folytatni kell. A Tanács várakozással tekint az elé, hogy folytatódjon az igazságszolgáltatáson belül zajló megújítási folyamat, különösen ami a Legfelsőbb Bíróságot illeti. A Tanács üdvözli továbbá, hogy Ukrajna megerősítette a Nemzetközi Büntetőbíróság Római Statútumát, és felkéri Ukrajnát, hogy tegyen további lépéseket jogszabályainak a statútummal való teljes körű összehangolása érdekében.
115. A Tanács üdvözli az **alapvető jogokra** vonatkozó jogalkotási és intézményi keret létrejöttét, és várakozással tekint annak további végrehajtása és megszilárdítása elé. A Tanács arra ösztönzi Ukrajnát, hogy az Oroszország agressziós háborúja által okozott nehézségek ellenére, a Bizottság ajánlásaival összhangban továbbra is törekedjen a véleménynyilvánítás és a tömegtájékoztatás szabadságának megerősítésére, és ennek részeként folytassa az átlátható, pluralista és független médiakörnyezet fenntartására és fokozatos helyreállítására irányuló erőfeszítéseit. A külföldi beavatkozás és információmanipuláció elleni küzdelemre irányuló erőfeszítéseknek összhangban kell lenniük a véleménynyilvánítás szabadságára vonatkozó nemzetközi normákkal.

116. A Tanács meglelégedéssel nyugtázza a **nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek jogainak** védelméről szóló módosított jogszabályt. Az EU tárgyalási keretével összhangban folytatni kell e jogszabálynak, valamint az Ukrajna által tett kötelezettségvállalásoknak a végrehajtását.
117. A Tanács üdvözli az Ukrajna által a **korrupcióellenes** intézmények független és hatékony működésének biztosítása terén elért eredményeket. A Tanács arra ösztönzi Ukrajnát, hogy továbbra is foglalkozzon a fennmaradó kihívásokkal, és erősítse tovább korrupcióellenes intézményi keretét, ami a büntetőeljárás jogszabályokban foglalt elévülési időket, a személyzeti korlátokat és a magas szinten elkövetett korrupcióval kapcsolatos ügyek terén elért eredményeket illeti. A Tanács emellett arra ösztönzi Ukrajnát, hogy erősítse tovább pénzügyi nyomozásait és pénzmosás elleni intézkedéseit.
118. Ami a gazdasági kritériumokat illeti, a Tanács elismeri, hogy a jelenlegi körülmények között Ukrajna rendkívüli nehézségekbe ütközik a monetáris politika végrehajtása és az átfogó **gazdasági** kormányzás terén, és e tekintetben meglelégedéssel nyugtázza, hogy az ország némi előrelépést tett a működő piacgazdaság megteremtése felé.
119. A Tanács elismerését fejezi ki Ukrajnának az **energiabiztonság** és az ellátás függetlenségének fokozása érdekében tett erőfeszítéseiert egy olyan helyzetben, amelyben Oroszország folyamatosan támadja Ukrajna energetikai és polgári infrastruktúráját. Az EU készen áll arra, hogy továbbra is támogatást nyújtson Ukrajna energiabiztonságának sürgős megerősítéséhez és Ukrajna energiarendszerének reziliensebbé tételéhez, továbbá hogy a továbbiakban is támogatást nyújtson Ukrajna energetikai infrastruktúrájának újjáépítéséhez.
120. A Tanács továbbra is elkötelezett az iránt, hogy az EU–Ukrajna társulási megállapodás és ezen belül a mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi térség intenzívebb megvalósítása révén tovább mélyüljön az **EU** Ukrajnával folytatott **ágazati együttműködése**, valamint az országnak az uniós belső piacba való integrációja.
121. A Tanács üdvözli Ukrajnának az uniós út melletti stratégiai elkötelezettségét, valamint azt, hogy az ország nagymértékben igazodik az **EU közös kül- és biztonságpolitikai** álláspontjaihoz és korlátozó intézkedéseiehez. A Tanács arra ösztönzi Ukrajnát, hogy tartsa fenn a teljes igazodás irányába mutató pozitív tendenciát, összhangban többek között valamennyi állam szuverenitásának és területi integritásának elvével.

MOLDOVA

122. A Tanács újólaj hangsúlyozza, hogy az EU szilárdan támogatja Moldovát és az uniós csatlakozás felé vezető útját, és elismerését fejezi ki Moldovának az uniós reformfolyamat iránti elkötelezettségéért. A Tanács üdvözli, hogy 2024 júniusában hivatalosan megkezdődtek a csatlakozási tárgyalások Moldovával, valamint hogy az elmúlt évben – az Oroszország Ukrajna elleni agressziós háborúja és maga Moldova ellen irányuló hibrid támadások okozta jelentős kihívások ellenére – érdemi előrelépés történt a reformok terén. A Tanács üdvözli, hogy az átvilágítási folyamat a tervnek megfelelően halad, és várakozással tekint annak lezárása, valamint Moldova csatlakozási folyamatának következő lépései elé, amelyek részeként a feltételek teljesülése esetén a lehető leghamarabb témakörök – elsőként az „alapkérdések” témakör – megnyitására kerül majd sor.
123. Az **alapkérdéseket** illetően a Tanács hangsúlyozza, hogy fontos további eredményeket elérni az idevágó reformok terén, különösen a jogállamiság és az alapvető jogok területén, a kisebbségekhez tartozó személyek jogait is beleértve.
124. Az eddig elért jelentős eredményekre építve Moldovának további előrelépést kell tennie az átfogó **igazságügyi reform** – többek között az átvilágítási folyamat –, valamint a **korrupció elleni küzdelem** terén, kiemelt feladatként kezelve az érintett intézmények megerősítését, valamint a nyomozások és az ítéletek terén elért eredmények további javítását, többek között a magas szinten elkövetett korrupcióval kapcsolatos ügyek tekintetében is. A Tanács üdvözli, hogy Moldova rendszerszintű megközelítést alkalmaz az oligarchák befolyásának felszámolását illetően, és az erre vonatkozó cselekvési terv végrehajtásának folytatására ösztönzi az országot.
125. A Tanács nyugtázza az EBESZ/ODIHR előzetes megállapításait, amelyek szerint az október 20-i elnökválasztás és az **uniós tagságról szóló népszavazás** nyugodt körülmények között zajlott, és lebonyolításukra megfelelő módon került sor, annak ellenére, hogy Oroszország folyamatosan próbálja külföldi információmanipuláció és beavatkozás – többek között helyi megbízottak felhasználása – révén aláásni a demokratikus folyamatokat. A Tanács üdvözli a népszavazás eredményét, amely megerősíti Moldova elkötelezettségét az uniós jövője mellett.

126. A Tanács elismerését fejezi ki Moldovának az Oroszország által folytatott, példa nélkül álló **hibrid** támadásokkal szemben tanúsított rezilienciájáért, és újólaj megerősíti az EU e téren nyújtott, többek között az EU moldovai partnerségi missziója révén biztosított folytatólagos támogatását. A közelgő 2025-ös parlamenti választásokra tekintettel különösen fontos a orosz szándékú külső beavatkozás elleni küzdelem, a polgárokat érintő dezinformáció elleni fellépés és a választói részvétel előmozdítása. A külföldi beavatkozás és információmanipuláció elleni küzdelemre irányuló erőfeszítéseknek összhangban kell lenniük a véleménynyilvánítás szabadságára vonatkozó nemzetközi normákkal.
127. A Tanács üdvözli, hogy Moldova stabil előrehaladást ért el az **energiabiztonságának** és az energiaellátása függetlenségének a fokozása terén. Az EU készen áll arra, hogy továbbra is támogatást nyújtson ennek az ágazatnak. A strukturális sebezhetőségek csökkentése érdekében Moldovának tovább kell gyorsítania a villamosenergia-összeköttetésekkel kapcsolatos infrastrukturális projekteket.
128. Ami a **gazdasági kritériumokat** illeti, a Tanács kiemeli annak fontosságát, hogy folytatódjanak az átalakító hatású **gazdasági reformok**, az ágazati együttműködés és Moldova uniós belső piacba való további integrációja, amelyek alapját az EU és Moldova közötti társulási megállapodás és ezen belül a mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi térség intenzívebb megvalósításának kell képeznie. A Tanács üdvözli a Moldovára vonatkozó új növekedési tervről szóló bizottsági közleményt. A terv célja, hogy támogassa Moldova társadalmi-gazdasági és alapvető reformjait, valamint javítsa az ország hozzáférését az EU egységes piacához.
129. A Tanács meglelégedéssel nyugtázza, hogy Moldova folyamatos erőfeszítéseket tesz a **közigazgatás** és az államháztartási gazdálkodás keretének megerősítése érdekében. A közigazgatási és az intézményi kapacitást minden szinten meg kell erősíteni. A reformok terén folytatni kell a civil társadalommal zajló rendszerszintű együttműködést.
130. A Tanács újólaj hangsúlyozza, hogy támogatja Moldova nemzetközileg elismert határain belüli szuverenitását és területi integritását.

131. A Tanács komoly elismerését fejezi ki Moldovának a külpolitikai kérdéseket érintő következetes együttműködéséért, valamint azért, hogy folyamatosan törekszik arra, hogy teljeskörűen igazodjon az **EU közös kül- és biztonságpolitikájához**, többek között az uniós korlátozó intézkedéseket illetően is. Ez erőteljes jelzés arra vonatkozóan, hogy Moldova stratégiaileg elkötelezett az uniós út mellett. A Tanács elismerését fejezi ki továbbá az Oroszország és Belarusz elleni szankciók kijátszásának megelőzése terén folytatott fontos együttműködésért, és üdvözli, hogy Moldova továbbra is aktívan részt vesz az uniós KBVP keretében folytatott uniós missziókban és műveletekben. A Tanács arra ösztönzi Moldovát, hogy tartsa fenn az igazodás terén megfigyelhető ezen pozitív tendenciát, összhangban többek között valamennyi állam szuverenitásának és területi integritásának elvével. A Tanács üdvözli az EU és Moldova közötti biztonsági és védelmi partnerséget, amely megnyitja az utat a kulcsfontosságú területeken folytatott együttműködés megerősítése előtt.

GRÚZIA

132. A Tanács a közelmúltbeli európai tanácsi következtetések fényében megerősíti, hogy az Unió kész támogatni a grúz népet annak európai útján. Ugyanakkor ismételten hangsúlyozza, hogy az EU komoly aggodalmának ad hangot a grúz kormány intézkedéseivel kapcsolatban, beleértve a külföldi befolyással kapcsolatos átláthatóságról szóló törvény, valamint más olyan jogszabályok elfogadását, amelyek ellentétesek az EU alapját képező értékekkel és elvekkel, és amelyek visszalépést jelentenek a tagjelölt státuszra vonatkozó bizottsági ajánlásban meghatározott lépések tekintetében. A Tanács emlékeztet arra, hogy az Európai Tanács a 2024. júniusi és októberi ülésén megjegyezte, hogy ezek az intézkedések veszélyeztetik Grúzia európai útját, *de facto* a csatlakozási folyamat megállításához vezetve. A Tanács sajnálattal veszi tudomásul a grúz kormány közelmúltbeli döntését az ország uniós csatlakozási folyamatának 2028-ig történő felfüggesztéséről.

133. A Tanács határozottan elítéli a békés tüntetők, a média képviselői és a politikusok ellen irányuló erőszakot. A grúz hatóságoknak tiszteletben kell tartaniuk a gyülekezés és a véleménynyilvánítás szabadságához való jogot, és tartózkodniuk kell az erőszak alkalmazásától. Minden erőszakos cselekményt ki kell vizsgálni, a felelősöket pedig el kell számoltatni.

134. A Tanács felszólítja a grúz hatóságokat, hogy sürgősen térjenek vissza az uniós útra, és – az európai integráció alapelveivel összhangban – fogadjanak el **demokratikus, átfogó és fenntartható reformokat**. A Tanács hangsúlyozza, hogy vissza kell térni az EU bővítési politikájáról szóló 2023. évi bizottsági közleményben meghatározott kilenc lépés végrehajtásához.
135. A Tanácsot mélyen aggasztja **a demokrácia, a jogállamiság és az alapvető jogok** területén tapasztalható visszalépés. Grúziának garantálnia kell az alapvető jogoknak – többek között a véleménynyilvánítás és a gyülekezés szabadságának, valamint a tömegtájékoztatás szabadságának, függetlenségének és sokszínűségének, **továbbá az LMBTI-személyek jogainak** – a teljes körű tiszteletben tartását.
136. Grúziában véget kell vetni a civil társadalom képviselőivel, a politikai vezetőkkel, a civil aktivistákkal és az újságírókkal szembeni megfélemlítésnek, erőszaknak és megkülönböztetésnek. Emlékeztetve arra, hogy a **működő civil társadalom** minden demokratikus rendszer kulcsfontosságú eleme, a Tanács felszólítja Grúziát annak biztosítására, hogy az ország élénk civil társadalma korlátozások nélkül tudjon működni, valamint aktívan, inkluzívan és érdemben részt vehessen a politikai döntéshozatali folyamatban.
137. A Tanács komoly aggodalommal veszi tudomásul az EBESZ/ODIHR előzetes megállapításait, amelyek szerint az október 26-i parlamenti **választásokkal** kapcsolatban több hiányosság is felmerült, és amely megállapítások szerint azok feszült és erősen polarizált környezetben zajlottak. A demokratikus intézmények megfelelő működéséhez szükséges feltételek javítása érdekében a Tanács határozottan arra ösztönzi Grúziát, hogy vizsgálja ki és kezelje a választási szabálytalanságokat és az állítólagos választási szabálytalanságokat, valamint foglalkozzon az ezekre vonatkozó és az EBESZ/ODIHR és az Európa Tanács szervei által megfogalmazott egyéb ajánlásokkal, emlékeztetve arra is, hogy az átfogó választási reform a fentebb említett kilenc lépésnek is részét képezi.
138. A Tanács felszólítja a grúz hatóságokat, hogy tegyenek konkrét intézkedéseket a növekvő **polarizáció** leküzdése érdekében, és tartózkodjanak az olyan cselekményektől – például az EU-ellenes retorikától és a dezinformációtól –, amelyek tovább mélyíthetik a politikai feszültségeket.

139. A Tanács sajnálatát fejezi ki az **igazságszolgáltatás működésének** területén tapasztalható visszalépés, valamint általában véve az intézmények függetlenségének egyre nagyobb mértékű hiánya miatt. Az európai normákkal és a Velencei Bizottság ajánlásaival összhangban továbbra is jelentős erőfeszítésekre van szükség az igazságszolgáltatás átfogó reformja érdekében. Ugyanilyen fontos, hogy a korrupció és a szervezett bűnözés elleni küzdelem területén jelentős eredmények szülessenek, valamint hogy az oligarchák befolyásának felszámolását célzó intézkedéseket végrehajtsák.
140. Ami a **gazdasági kritériumokat** illeti, a Tanács megállapítja, hogy a felkészültség mérsékelt szintű, a működő piacgazdaság kialakítása terén pedig korlátozott eredmények születtek. A Tanács elismerését fejezi ki a rendezett költségvetési és monetáris politikák folyamatos végrehajtásáért, és arra ösztönzi Grúziát, hogy erősítse meg a központi bank függetlenségét, valamint hajtsa végre a többi szükséges strukturális reformot.
141. A Tanács felszólítja Grúziát, hogy sürgősen teljesítse a még fennmaradó **vízumliberalizációs** kritériumokat, többek között az uniós vízümpolitikához való igazodás, a menedékjog iránti megalapozatlan kérelmek kezelése, valamint az alapvető jogokkal kapcsolatos követelmények teljesítésének garantálása révén.
142. A Tanács nyugtázza, hogy Grúzia folytatta az EU–Grúzia **társulási megállapodás** – és ezen belül a mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi térség – végrehajtását.
143. A Tanács megerősíti, hogy az EU támogatja Grúzia nemzetközileg elismert határain belüli **szuverenitását, függetlenségét és területi integritását**, és hangsúlyozza, hogy az EU továbbra is szilárdan elkötelezett a békés konfliktusmegoldás, valamint az el nem ismerési és közeledési politikája mellett, amely elkötelezettség többek között az EU Grúziában jelen lévő megfigyelő missziója révén jut érvényre.
144. A Tanács újílag hangsúlyozza: határozottan elvárja, hogy Grúzia – valamennyi állam szuverenitásának és területi integritásának elvével összhangban – kiemelten sürgős feladatként érdemben fokozza arra irányuló erőfeszítéseit, hogy teljes mértékben igazodjon az **uniós KKBP** területét érintő álláspontokhoz és korlátozó intézkedésekhez, többek között az Oroszország és Belarusz elleni ilyen intézkedésekhez. A Tanács felszólítja továbbá a grúz hatóságokat, hogy tartózkodjanak a külpolitikával kapcsolatos uniós álláspontokkal ellentétes fellépésektől és nyilatkozatoktól. A Tanács arra ösztönzi Grúziát, hogy folytassa együttműködését az uniós korlátozó intézkedések kijátszásának megelőzése terén.